

(Политика, 29-31. 5. 2011)

Милошевић 1991. одбио поделу Косова

Управо излази Ваша книга „У туђем веку”. Због чега је текући век Вама туђ?

Има много разлога због којих ми је почетак овог века – туђ и без ведрих хоризоната. Из једног рђавог друштвеног поретка ступили смо по много чему у гори за већину људи наше земље. Промене у које смо веровали донеле су нам тежи, пониженији и неизвеснији живот. Неуспешан социјализам замењен је суровим, пљачкашким, корупционашким капитализмом, са увећаном социјалном и културном бедом.

Уместо истински демократске, правне, социјалне и цивилизоване државе створена је партиократска, бирократска, полувазална и у свему неуспешна држава. Власт једне партије раздељена је на више странака и у целокупној институционалној структури друштва. Много је незналица, партијаша, каријериста и нерадника завладало Србијом. Омладина не зна шта ће са собом па пуни кафане и на утакмицама празни гнев.

У првој деценији 21. века није заустављено деценијско назадовање Србије него се убрзало кретање ка патуљастој Србији, претећи изумирању српске нације идеологијом „новог светског поретка”, поништава нам се слободарска прошлост, обезвређују материјалне и духовне вредности створене од претходних нараштаја. Пропагандом наших непријатеља нагрђено је лице нашег народа. Државе Запада у основи нису према Србији напустиле политику притисака и уцењивања започету крајем прошлог века. Историја нам се пише у хашкој судници. Нас данас радују само успеси наших спортиста.

Пише: Добрица Ћосић
четвртак, 02 јун 2011 07:06

А свет? Највећа сила света, са својим сатрапима, под маском демократије и људских права повела је серију сурових, освајачких и пљачкашких ратова. Цивилизација која настаје техничко-технолошким револуцијама са мотивом капиталистичког профита произвела је глобално и тотално потрошачко друштво у којем је новац све; њим се све купује, за њега се све продаје. На земљи је превагнуло зло, сиромаштво, духовна беда, банални нихилизам...

Нада у стварање Европске уније у којој би и српски народ стекао животну безбедност и достојанство, брже ступио у економски и културни препород, дејством многих чинилаца, изгледа ми, претвара се у фатаморгану...

Треба ли да наведем више доказа да се и ја осећам самообманутим и историјом превареним и трећи пут у свом животу и да ми је доба у којем још живим туђи век и свет.

Књига је дневник догађаја и надовезује се на Ваше „Пишчеве записе”, исписујући дневнополитичка дешавања, а успели сте да им надоградите књижевност, што поткрепљује и Ваша реченица с почетка: „Писац сам и то желим да останем док мислим.” Шта Вам је био превасходни циљ док сте бележили догађаје?

„Пишчеви записи” нису имали превасходни циљ, они су настајали на маргинама мојих романа, у перманентном сукобу са стварношћу, у незадовољству њом и собом. Самим нагоном записивања значајнијих догађања у реалности у којој сам живео, а која се радикално мењала, а и ја своју свест са њом, у садашњем увиђању карактера тог обимног рукописа, „Пишчеви записи” су постали „Лична историја мога доба” и моја антропологија политике која је егзистенцијалном нуждом постала преокупација, професионално занимање и мука у људској судбини на српској земљи. Радикалним друштвеним и духовним променама, падом традиционалних вредности, променило се социјално и духовно биће српског народа. Разлике у друштвеној свести и редослед у вредности, духовности и моралу, створиле су драматичан дисконтинуитет између ближих предака и нас њихових потомака, између очева и деце, па је данас на почетку друге деценије 21. века врло тешко прецизније именовати идентитет Срба. Али је врло лако стећи својства бриселског Европљанина.

У време одвајања Црне Горе од Србије кажете да је црногорски сепаратизам израз титоистичке концепције разбијања Југославије. Даље пишете о стварању нове црногорске државе и њеној политици. Како данас гледате на овај феномен потпуне

дезинтеграције Титове Југославије?

Етничко црногорско је идеолошко копиле Коминтернине политике разбијања Југославије. То дукљанско црногорство је последњи идеолошки остатак Стаљинове Коминтерне на Балкану. Уз грешке које су чиниле владе Милошевића, Ћинђића и Коштунице, антисрпско црногорство је за сада победило. Како и зашто, то је превасходно црногорско питање. Црногорским државоборцима Србија не треба да оспорава ту Пирову победу, нити да изражава тежњу за новим државним уједињењем. Доста нам је страдања због „великосрпских циљева“, које су нам непријатељи постављали. Данас треба свестрано сарађивати са црногорском државом на начелима обостраних интереса. И залагати се за национална и демократска права Срба у Црној Гори.

Записивали сте током три године у дневнику и догађаје у вези са Косовом. Од туге до разјарености. Шта бисте данас написали на ту тему?

О Косову и Метохији залудно говорим и пишем четири деценије предлажући демократско, праведно, компромисно и трајно разграничење. То је једини начин да се превазиђу вековни антагонизми између Албанаца и Срба. Тиме би се зауставила великоалбанска експанзија и створили услови за нормалан живот оба народа. Српску државну политику према Косову и Метохији сматрам погрешном од Пашића до Тадића. У ту погрешну, једносмерну и поразну политику упорно се партиципирала Српска православна црква и патриотска интелигенција Србије. Српски пораз и натовско-албанску победу на Косову и Метохији одлучујуће су условили спољни утицаји, амерички и европски. Ако сви чиниоци косовске трагедије не промене претпоставке своје политике према тој радијацијом затрованој земљи у којој још увек не влада разумна толеранција, „косовско питање“ ће остати дуготрајан и опасан проблем Балкана и Европе.

Да ли сте са Милошевићем разговарали о Косову?

Разговарали смо више пута и нисмо се никад сагласили. Најпре сам му 1991. пренео амерички предлог о подели Косова према којем би Србији припала трећина Косова и Метохије, али Милошевић није одустајао од српских заблуда све до кумановске капитулације у „малом светском рату против Србије“. Тај самоуверени политичар је творац најбесмисленијег парадокса у српској историји: он је косовски пораз славио као

победу која се брзо порекла у хашкој судници.

Ћинђићева политичка прекретница

Ви сте се као председник СР Југославије много бавили окончанем рата у Босни и 2008. године написали студију „О стварању Републике Српске” као предговор „Дневнику” професора Николе Кољевића, првог потпредседника Републике Српске. Како данас гледате на политичко стање Босне и Херцеговине?

Интернационални верски рат у Босни од 1992. до 1995. којим су политички руководиле Сједињене Америчке Државе у сарадњи с Европском унијом, оружаном се окончао Дејтонским споразумом, а политички се наставио под протекторатом и руководством „високих представника” савета Уједињених нација и Европе. Ниједан учесник и чинилац Босанског рата, ниједна ратна страна није се одрекла остварења својих ратних циљева. Муслимани под именом Бошњака настављају да се боре за „унитарну Босну” на начелима Исламске декларације Алије Изетбеговића уз издашну подршку свих досадашњих „високих представника” и садашњег господина Инцка. Хрвати се боре за сепарацију сада своје Херцег-Босне; Срби се боре да одбране Републику Српску на дејтонским начелима. После свега што се догодило у том свирепом рату, тешко је схватљиво одсуство политичког разума бошњачких политичара и агресивног реис-ул-улеме који се не одричу својих ратних циљева – „унитарне Босне” и жеље за поништењем Републике Српске. Понашајући се као српска жртва, они верским шовинизмом подгревају перманентну и агоничну кризу конфедералне дејтонске творевине. Ја верујем у успешну одбрану националних и демократских права Срба оличену у Републици Српској.

Нови генерички фактор такве босанске кризе је неоосманска Турска која у име „историјских права” изједначује Босну са својом Анадолијом и Сарајево са својим Истанбулом. Збива ли се то инверзија некадашњег „Источног питања”? Шта је политички смисао „Истанбулске декларације” и самита у Карађорђеву на којем нема Грка, Бугара, Македонаца, и на којем је најзначајнија фигура председник турске владе Ердоган? То су догађаји који несумњиво најављују ново, да ли само ново, раздобље Турске на Балкану. Слетање моћне Турске на Балкан као у „своје историјске османске просторе” сумњам да доноси спокојну будућност Балкану и српском народу, јер активира и Зукорлићево „санџачко питање”. Као да започиње и „санџакизација” Србије, органски настављајући „косовизацију” Србије, подстичући и друге властодржачке амбиције мотивисане најављеном регионалном дезинтеграцијом Србије.

Мислите ли то на територијалну реорганизацију Србије коју заступа странка Уједињени региони?

Да. То је властодржачка амбиција неких политичара чији су циљеви бирократски и дезинтеграциони. Ако смо за демократизацију државе, онда власт и права треба предати општинама и не понављати поразе комунистичких округа и области, који у економској и цивилизацијској структури садашње осиромашене Србије могу бити само још један чинилац политичке бирократизације Србије.

А шта мислите о Додиковој политици?

Милорад Додик је нова појава у српској политици новије историје. Борбен, а спреман на компромис. Он је у мом доживљају храбар и достојанствен борац за српска права и одбрану Републике Српске на дејтонским основама. Одличан је тактичар.

Пратећи догађаје, закључно са убиством Зорана Ћинђића, дали сте портрет убијеног премијера. Много тога сте му замерали, а и дружили сте се с њим. Како бисте то данас прокоментарисали?

И Ћинђић је дете титоизма иако је био његов радикални рушилац. И данас мислим да је у свом нараштају био најдаровитији српски политичар. Особито ценим његову политичку памет да увиди неуспехе своје политике крајем 2002. године и изрази спремност да заснује нову националну и државну политику. Половином децембра 2002. године рекао ми је: „Више у Србији демократија не може да се доказује издајом државних и националних интереса. То сам прекјуче изјавио немачким новинама.” Промена политике према Косову била је само почетак Ћинђићеве нове политике. После његовог изванредног интервјуа „Вечерњим новостима”, албански вођа Махмут Бакали није га омашком, такође у „Вечерњим новостима”, назвао „српским националистом горим од Милошевића”. У разговору са мном Ћинђић је био нарочито оштар према војвођанском сепаратизму и његовом најгласнијем заговорнику, кајући се што му је у Војводини дао велику власт. Љутили су га и бриселски бирократски притисци и уцене. Критички је говорио о Европској унији која ће нас примити у своје чланство „за десет–петнаест година, а ми тада треба да размислимо да ли да се пењемо у тај воз. Сада морамо са њима, пре свега са Немачком...”

Пише: Добрица Ћосић
четвртак, 02 јун 2011 07:06

Његови наследници у Демократској странци нису уважили Ћинђићеву прекретницу и његово визионарство. Они су наставили политику коју је Ћинђић напуштао и спремао се да формулише нову концепцију државне политике. Они су следбеништво потврдили формалном идолатријом његове личности без критичке и стваралачке разраде његових идеја. Таква политика се изразила у одсуству озбиљних реформи и даљем назадовању Србије

Знате да ће велике полемике изазвати Ваш став да је Ћинђић променио политику и прихватио Вашу концепцију косовске политике.

Претпостављам да се неки из вођства Демократске странке неће обрадовати мом разумевању политичке прекретнице Зорана Ћинђића крајем 2002. године доказане у књизи „Косово” коју је приредила моја ћерка Ана 2004. године. На евентуална оспоравања мојих сведочења о промени политичке концепције Зорана Ћинђића – са страначким политичарима и њиховим гласоговорницима, нећу ступати ни у какве полемике. Као дисидент нисам имао слободу за полемике, па сам временом постао равнодушан на оспоравања, кривотворења и ружења мојих ставова. Разуме се, све што пишем и чиним подложно је критици и оспоравању.

Милошевић је био неуспешан државник, али његово држање у хашкој судници заслужује сваку похвалу

Супротставили сте се Милошевићевом режиму, а у време његовог хапшења и испоручивања Хагу били сте потресени и изразито против тог чина. Како из данашње перспективе видите Милошевићев крај?

Нас двојица нисмо успели да остваримо сарадњу неопходну тадашњем положају СР Југославије. Међу нама су постојале значајне идеолошке и стратешке разлике у схватању националне и државне политике. Он и Шешел сменили су ме пучем, на моје задовољство. Али се о Слободану Милошевићу више не може говорити на пропагандним стереотипима усташке, муџахединске, словеначке и Тачијеве политике, њихових иностраних заштитника и домаће страначке, владине и невладине сатрапије. Те „деведесете године” морају се трезвено анализирати и као сваки историјски период Србије објективно и критички просудити. Милошевић је имао одлучујућу улогу у две деценије српске политике. И није све рђаво што је радио. Ја имам негативно искуство у сарадњи са њим и лоше процене његовог државништва; додуше, у најтежем

Пише: Добрица Ћосић
четвртак, 02 јун 2011 07:06

спољнополитичком положају Србије. А те околности се потцењују. Најтежи недостаци његове политике су спора и неодлучна детитоизација и демократизација Србије, југословенске заблуде и покушај ратне одбране Југославије, неразумевање и потцењивање спољних фактора, дуго подржавање максималистичке политике книнских Срба, па после шуровања са Туђманом препуштање српског народа у Хрватској „домовинском” геноцидном злочину Туђманове солдатеке.

Дакле, у целини његово државништво сматрам неуспелим и трагичним за српски народ. Међутим, Милошевићево достојанствено, патриотско, поштено држање у хашкој судници оцењујем као људски подвиг који српска и европска историја не може да прећути.

Шта сматрате најзначајнијим догађајем у култури и јавном животу у последњим месецима?

Објављивање књиге „Мемоари II” Душана Биланџића, хрватског историчара и академика. Он је 2006. године објавио своје мемоаре под насловом „Повијести изблиза” у којима је, како каже, изоставио „државне тајне” и разговоре у четири ока са политичарима из свих република и покрајина. Вероватно га је савест историчара приморала, што заслужује поштовање, да овога пролећа објави „Мемоаре II” – и „Титово управљање процесом распадања СФРЈ”. Биланџићева књига доноси нова документа из партијских записника који, колико ми је познато, шира јавност сазнаје први пут; реч је о неким битним истинама о земљи „братства и јединства”. Тим документима се доказује да су Тито и Кардељ били спроводници Коминтернине концепције разбијања Југославије. Цитираћу само неколико реченица из Биланџићеве књиге.

„Тито је прикривао своју политику према Србији...” и том вештом мимикријом заједно са Кардељем и Бакарићем „управљао процесом разбијања Југославије”, што Биланџић доказује записницима са састанака партијског вођства Југославије. А Кардељ је 1971. изјавио Доганџићу као високом партијском функционеру: „Повијесно гледајући, пројекат о стварању Југославије био је промашај... Зато је Четврти конгрес КПЈ од 1928. одржан у Дрездену прихватио концепцију Коминтерне да руши Југославију као 'тамницу несрпских народа'. Тај пројекат је био реалан и повијесно остварив, а не онај о обнављању Југославије... Што се тиче будућности Југославија се мора раздружити, јер не може опстати.”

Ако и после Биланџићевих „Мемоара II” тужиоци Србије и даље настављају да је

Пише: Добрица Ћосић
четвртак, 02 јун 2011 07:06

оптужују за разбијање Југославије, онда они остају у простору профитабилне србофобије.

У књизи сте записали изванредне есеје о протицању живота, суштини српског бића, опсервирате и свој лични живот, захваљујете својој ћерки на преданој помоћи. Шта би из ове перспективе била Ваша порука српском народу?

Својим савременицима саветујем да не верују да српском народу никад није било теже но данас. У историјском бивствовању српског народа било је више и тежих времена од садашњег. Али су се српски људи борили да опстану и изнад својих могућности. И опстали су. Тај српски хибрис превасходно је узрокован геополитичким положајем земље на којој живимо и нагоном да будемо слободни и своји. Ако хоћемо да променимо своје садашње несрећно стање, морамо променити и политичку структуру Србије. Промишљено, еволутивно, али са јасним циљем: стварањем заиста демократске, правне, социјалне државе која има кондицију да се достојанствено усаглашава с Европом и савременим светом. Ако, дакле, хоћемо да променимо своју судбину, морамо најпре да променимо себе. А то је најтеже у историјској кризи опстајања једног народа. Данас морамо више знати, више и боље радити, бити поштенији и пожртвованије служити општем добру. Морамо се борити! Морамо се борити за препород Србије и све радости живота.

Записали сте да је дневник самоспознаја себе и реалности у којој живи писац, под условом да је спонтан и искрен, те да пишете за своје савременике. Шта је са судом историје?

Ја сам од првог романа писао за своје савременике. Јер ме занимала и мучила истина њихове судбине. Људе 21. века не познајем и нисам себе замишљао као писца 21. века. Више пута сам рекао да сам ја човек двадесетог људоломног века. Ако моје књиге заслуже читање млађих и потоњих нараштаја, бићу награђен ретком славом. А ти замисливи читаоци можда ће у мојим романима и књигама пронаћи неке опште људске истине које могу њима нешто значити.

Пишете ли нови роман?

Пише: Добрица Ђосић
четвртак, 02 јун 2011 07:06

Са другом књигом „Време власти” завршио сам свој романијерски циклус. Немам снаге за нови роман.

И последне интимно питање: шта Вам је данас најтеже?

Тешко подношење старости.

(Разговарала Душица Милановић)